

1. STRATEGIAN TOTEUTTAMINEN 2019

1.1. Strategian tavoitteiden toteumatilanne

Nouseva Rannikkoseutu ry:n (Norsu) kehittämisstrategia *Juureva Rannikko* -elinvoimaa paikallisuudesta koostuu neljästä painopistealueesta: Hyvä elämä, Elinvoima, Ympäristö ja Nuoret. Jokaiselle painopisteelle on määritelty kehittämissuunnitelman tavoitteet, joita toteutetaan yhdistyksen oman toiminnan lisäksi myöntämällä tukea erilaisiin hankkeisiin. Kehittämisstrategiaa toteutetaan 7 kunnan alueella (Hailuoto, Liminka, Lumijoki, Pyhäjoki, Raahe, Siikajoki ja Tyrnävä).

Hyvä elämä (37 %) ja Elinvoima (41 %) painopisteiden osuus rahoitetuista hankkeista on ollut suurin. Nuoret -painopisteen osuus on 11 % eli hieman yli tavoitteena olevan 10 %:n. Ympäristö -painopiste on jäänyt 11 % osuudellaan 9 %-yksikköä alle tavoitetasoon. Toisaalta useissa Hyvä elämä ja Elinvoima painopisteiden hankkeissa toteutetaan samalla myös Ympäristö painopisteen mukaisia tavoitteita. Tämän vuoksi ei ole nähty tarvetta korottaa Ympäristö -teeman mukaisten hankkeiden osuutta. Uusia toimijoita on saatu hyvin mukaan hanketoteuttajiksi. Rahoituksen saaneista hakijoista 53 % ei ole saanut Leader-tukea aikaisemmin. Rahoitettujen hankkeiden teemoina ovat nousseet esille harrastus- ja lähiliikuntapaikat, matkailu, bioenergia sekä kulttuuri. Vuosina 2017-2019 yritystukien kysyntä vilkastui huomattavasti vuosiin 2015-2016 verrattuna. Aikaisempaan ohjelmakauteen 2007-2013 verrattuna yritystukien osuus, 31 % rahoituksesta, on kuitenkin jäänyt edelleen pienemmäksi. Ohjelmakaudella 2007-2013 yritystukien rahoitukseen käytettiin noin 40 % kehiksestä.

Taulukossa 1 on esitetty Nouseva Rannikkoseutu ry:n strategiassa määritellyt mittarit teemoittain. Osaan mittareita tulokset päivitetään jo rahoituspäätöksen yhteydessä ja osaan tulokset päivitetään hankkeen loppumaksatusten yhteydessä. Kokonaisuutena kehittämissuunnitelman yhteisten tavoitteiden osalta ollaan hyvässä vauhdissa suhteessa ohjelmakauden keston. Elämänlaadullisten hankkeiden, koikeilu- ja yhteistyöhankkeiden sekä Yhteisö- ja Nuorisoleader-hankkeiden kohdalla osa tavoitteista on jo ylitetty. Yritystukia on puolestaan haettu ennakoitua vähemmän ja kaikkia tavoitteita työpaikkojen ja uusien yritysten osalta ei todennäköisesti tulla saavuttamaan. Tilannetta on pyritty parantamaan lisäämällä tiedotusta ja aktivointia yritysten suuntaan. Kehystarkistusprosessin aikana strategian uusien työpaikkojen (80, alunperin strategiassa 160) ja yritysten (39, alunperin strategiassa 60) tavoitteita laskettiin, koska alkuperäisten tavoitteiden toteutuminen todettiin muuttuneiden yritystutkimuotojen myötä mahdottomaksi. Tarkistettujen tavoitteidenkin saavuttaminen on osoittautunut vaikeaksi.

Laadullisten tavoitteiden arvioiminen on haasteellista, koska suoraa mitattavaa tietoa ei ole saatavissa. Lähes kaikki yleishyödylliset hankkeet lisäävät yhteisöllisyyttä eli sen tavoitteen voidaan katsoa toteutuneen. Rannikon vetovoimaisuutta vahvistavat erityisesti matkailuun liittyvät yritystuet, joita on ollut enenevässä määrin vuosina 2018-2019 eli myös tämä tavoite on edistynyt hyvin. Ympäristöarvostuksen

kohoamisen tavoitteeseen ovat vastanneet lähinnä luonnon-tuotteisiin ja ympäristöstävällisyyteen liittyvät yritystuet sekä reitistöhankeet. Tähän laadulliseen tavoitteeseen ollaan saatu vähiten toteutuneita hankkeita. Osallisuuden kokemuksen vahvistumiseen vaikutetaan omilla strategisilla kv/nuorisoleader- ja kyläkehittämissuunnitelmissa.

Läpäsyyperiaatteista verkostomainen toiminta on toteutunut hankkeissa parhaiten ja sitä periaatetta on toteuttanut 29 % kaikista rahoitetuista hankkeista. Luova ja kokeileva läpäsyyperiaatetta on toteuttanut 13 % hankkeista. Näihin hankkeisiin lukeutuvat yritysten kokeilutuet sekä hankkeet, joissa aidosti tehdään jotain uutta Norsun alueella. Pohjoisen ulottuvuus läpäsyyperiaatetta on edistetty lähinnä Interreg-rahoitteisen Arctic Heritage -esiselvityshankkeen ja yhdistyksen omien strategisten MUN KOOVEE ja Sinne ja takaisin -hankkeiden kautta. Kansainvälisyyttä on edistetty myös Matka-teemahankkeen ja vientiin tähtäävien yrityshankkeiden kautta.

1.2. Strategian toteuttaminen ja rahoitetut hankkeet

Vuonna 2019 käytössä oli tukea 853.000 €. Hallituksen päätöksillä myönnettävissä olevasta rahoituksesta käytettiin vuoden 2019 loppuun mennessä 669.000 € eli noin 184.000 € siirtyi vuodelle 2020. Yksityistä rahoitusta on kertynyt 37 % eli yli vaaditun 35 %:n. Yksityisen rahan kertyminen on ohjelmakaudella 2014-2020 haasteellisempää kuin aikaisemmin, koska perustamistuet eivät teknisesti kerrytä yksityistä rahoitusta, vaikka ne sitä käytännössä sisältävät.

Vuonna 2019 vireille tuli 29 uutta hakemusta, joista Nouseva Rannikkoseutu rahoitti 26 hanketta (**taulukko 2**). Hankekijoihin uusia toimijoita on ohjelmakaudella ollut 53 %. Edelliset luvut eivät sisällä teemahankkeiden alahankkeita. Teemahankkeissa suurin osa alahankkeiden toteuttajista on uusia toimijoita.

Vuosina 2015-2019 hankkeista kappalemääräisesti 53 % oli yritystukia ja 47 % yleishyödyllisiä hankkeita. Euromääräisesti mitattuna julkisesta tuesta noin 31 % meni yritystukiin ja 69 % yleishyödyllisiin hankkeisiin. 2019 puolletuista yritystuista oli investointeja 10 kpl ja yritysryhmähankkeita 1 kpl. Yleishyödyllisistä ja yhteistyöhankkeista yleishyödyllisiä investointeja oli 10 kpl, yleishyödyllisiä kehittämissuunnitelmissa 3 kpl, teemahankkeita 1 kpl ja yhteistyöhankkeita 1 kpl.

Taulukko 1. Kehittämissuunnitelman toteutumista arvioiva mittaristo.

Taso	Mittarit ja tavoite	Vuosi 2019	Kumulatiivinen 2014-2019
Kehittämissuunnitelman yhteiset mittarit	<ul style="list-style-type: none"> - rahoitettavia hankkeita 240 kpl - joista yrityshankkeita 170 kpl - elämänlaadullisia hankkeita 70 kpl - uusia työpaikkoja 80 (160) kpl - talkootyö 17 htv (32 895 talkootyötuntia) - Leader-ryhmän järjestämät tiedotus- ja aktivointi tilaisuudet 30 kpl - Leader-ryhmän toimittamat lehdet/esitteet/jäsentiedotteet 10 kpl - Leader-ryhmän jäsenmäärä 250 kpl - muille rahoittajille ohjatut/valmistellut hankkeet 10 kpl - uudet hakijat 60 % - face to face asiakaskontaktit 350 kpl - YhteisöLeader -hankkeet 100 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 26 kpl 11 kpl 15 kpl 11 kpl 4 825 talkootuntia 20 kpl 1 kpl 293 kpl 1 kpl 57 % 65 kpl 16 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 132 kpl 68 kpl 64 kpl 50 kpl 22 064 talkootuntia 112 kpl 19 kpl 293 kpl 6 kpl 53 % 274 kpl 138 kpl
Hyvä elämä -teema	<ul style="list-style-type: none"> - uusien palveluiden määrä 50 kpl - uudet/päivitetty kyläkehittämissuunnitelmat 10 kpl - uusia tapahtumia 10 kpl - uudet lähiliikuntapaikat 5 kpl - yhteisöllisyyden lisääntyminen 	<ul style="list-style-type: none"> 9 kpl 9 kpl 1 kpl 0 kpl laadullinen mittari 	<ul style="list-style-type: none"> 53 kpl 11 kpl 19 kpl 3 kpl laadullinen mittari
Elinvoima -teema	<ul style="list-style-type: none"> - uusia yrityksiä 39 (60) kpl - säilytetyjä työpaikkoja 140 kpl - uudet matkailukohteet 2 kpl - rannikon vetovoimaisuuden vahvistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> 0 kpl 21 kpl 0 kpl laadullinen mittari 	<ul style="list-style-type: none"> 12 kpl 50 kpl 1 kpl laadullinen mittari
Ympäristö -teema	<ul style="list-style-type: none"> - uusia energiaratkaisuja tuottavat hankkeet 2 kpl - kylämaisemaa kohentavat hankkeet 20 kpl - ympäristöarvostuksen kohoaminen 	<ul style="list-style-type: none"> 3 kpl 2 kpl laadullinen mittari 	<ul style="list-style-type: none"> 4 kpl 11 kpl laadullinen mittari
Nuoret -teema	<ul style="list-style-type: none"> - NuorisoLeader -hankkeet 40 kpl - nuoriin kohdistuvat hankkeet (kohderyhmänä tai toteuttajana nuoret) 7 kpl - osallisuuden kokemuksen vahvistuminen 	<ul style="list-style-type: none"> 23 kpl 2 kpl laadullinen mittari 	<ul style="list-style-type: none"> 103 kpl 8 kpl laadullinen mittari
Luova ja kokeileva -läpäisyperiaate	<ul style="list-style-type: none"> - kokeiluraha -hankkeita 5 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 2 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 6 kpl
Verkostomainen toiminta -läpäisyperiaate	<ul style="list-style-type: none"> - kyläyhteiset hankkeet 2 kpl - yhteistyö -toimenpiteen mukaiset hankkeet 5 kpl - yrittäjien verkostoitumistilaisuuksia 7 kpl - verkostot, joissa Norsu mukana 15 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 0 kpl 2 kpl 1 kpl 17 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 3 kpl 8 kpl 8 kpl 17 kpl
Pohjoinen ulottuvuus -läpäisyperiaate	<ul style="list-style-type: none"> - kv-koulutuksia/tapahtumia/tilaisuuksia 7 kpl - kv-hankkeet 2 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 3 kpl 2 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 22 kpl 3 kpl
Yhdistyksen sisäisen toiminnan mittarit	<ul style="list-style-type: none"> - työtyytyväisyys 5 (asteikolla 1-6) - omat strategiset hankkeet 5 kpl (sisältää myös teemahankkeet) 	<ul style="list-style-type: none"> 5,3 3 kpl 	<ul style="list-style-type: none"> 5,3 12 kpl

LEADER

Nouseva
Rannikkoseutu

Taulukko 2. Vuonna 2019 saapuneet hakemukset ja myönnetyt tuet Nouseva Rannikkoseutu ry:n kehittämissuunnitelman painopisteiden mukaisesti.

	Hyvä elämä	Elinvoima	Ympäristö	Nuoret	yhteensä
Uusia hakemuksia kpl	10	12	5	2	29
Kumulatiivinen 2014-2019 uusia hakemuksia kpl	52	106	20	9	187
Myönteinen päätös kpl	10	10	4	2	26
joista - yritystukia	0	7	3	0	10
- hanketukia	10	3	1	2	16
Myönnetty tuki euroina ja prosentteina	294.459,59 € 37 %	311.722,74 € 39 %	63.551,28 € 8 %	131.256,20 € 16 %	800.989,81 € 100 %
Kumulatiivinen 2014-2019 myönteinen päätös kpl	40	74	17	6	137
joista - yritystukia	0	63	8	0	71
- hanketukia	40	11	9	6	66
Myönnetty tuki euroina ja prosentteina	1.536.615,80 € 39 %	1.577.681 € 40 %	396.065,92 € 10 %	422.946,10 € 11 %	3.933.308,82 € 100 %

Esimerkkejä hyvistä hankkeista

Hyvä elämä

Hakija: Ala-Temmeksen kyläyhdistys ry

Hankenimi: Ala-Temmeksen sykkivä sydän - Sykepuisto (82335)

Hankekuvaus: Palveluiden keskittämisen seurauksena Ala-Temmeksen kylältä on viime vuosina lakkautettu kunnalliset palvelut, viimeisimpinä vanhainkoti ja alakoulu. Linja-autovuorot ovat vähentyneet merkittävästi, ja kylältä ei enää pääse julkisella liikenteellä harrastusten pariin arki-iltoisin tai viikonloppuisin. Tämä on haaste erityisesti lasten ja nuorten näkökulmasta. Jotta alue pysyi elinvoimaisena ja kylälle saataisiin uusia asukkaita, tarvitaan perheille palveluita ja lapsille tekemistä. Lähiliikuntapaikka on ollut pitkään kyläläisten toiveissa, ja he ovat myös sitoutuneet sen ylläpitämiseen. Hankkeessa tehdään monitoimikenttä tekonurmipohjalla, Fitness trail -jumbppaikka ja huoltorakennus (pukukoppi ja wc-tilat). Kyläyhdistys on hakenut vinkkejä lähiliikuntapaikan kehittämiseen Tanskan opintomatkalta, joka toteutettiin Matka-teemahankkeessa. Yhdistys on tiedottanut kaikkien hankkeidensa etenemisestä aktiivisesti netti- ja facebook-sivuillaan. Yleishyödyllinen investointihanke, budjetti 100 00 € (julkinen tuki 60%), 11/16 pistettä

Nuoret

Hakija: Nouseva Rannikkoseutu ry

Hankenimi: Sinne ja takaisin (103719)

Hankekuvaus: Hankkeen tavoitteena on kansainvälistymisen aktivointi ja kehittäminen Leader-ryhmän alueella. Tavoitteena on myös monikansallinen verkostoituminen ja uusien kumppanuussuhteiden luominen. Pitkän tähtäimen tavoitteena on lisätä kansainvälistä hanketoimintaa, mikä tuo mm. enemmän osaamista ja resursseja sekä uutta rahoitusta alueelle. Leader-ryhmän oma strateginen hanke, budjetti 126 200 € (julkinen tuki 100%)

Elinvoima

Hakija: Langin Kauppahuone Oy

Hankenimi: Happy Days (93109)

Hankekuvaus: Yritysryhmähankkeessa yhdistyy kolmen hyvin erilaisen yrityksen osaaminen ja resurssit. GKote Music vastaa koulutusmatkailutuotteen pedagogisen sisällön tuottamisesta ja laadusta. Botnia Outdoor tuo tuotteeseen ulkoilu- ja seikkailutoiminnan vahvan osaamisen ja kaluston. Langin Kauppahuone tarjoaa korkeatasoiset puitteet majoittumiselle ja ruokailuille. Hankkeen aikana luodaan yhteistyössä ainutlaatuinen ja korkeatasoinen koulutusmatkailutuotteiden perhe kansainvälisille koulutusmatkojen järjestäjille. Koulutusmateriaalien teossa hyödynnetään mm. AR-tekniikkaa. Yritysryhmähanke, budjetti 69 100 € (julkinen tuki 75%), 12/16 pistettä

Ympäristö

Hakija: Arctic Roots Oy

Hankenimi: AR:n tuotantotilan koneistus (94258)

Hankekuvaus: Arctic Roots Oy on Pohjois-Pohjanmaalla, luonnon raaka-aineista hyvinvointituotteita valmistava yritys. Yrityksen tuotteita ovat elintarvikkeet ja luonnon kosmetiikka Yrttiäika brändin alla. Arctic Roots Oy keskittyy kansainväliseen kauppaan, jonka kohderyhmänä ovat kansainväliset tukut, jakelijat ja jälleenmyyjät. Toiminnan laajentuminen edellyttää tuotannon tehostamista ja raaka-aineen hankintaan panostamista. Investointihankkeen myötä yritys perustaa luonnontuotteita jatkojalostavan tuotantolaitoksen Nouseva Rannikkoseutu ry:n toiminta-alueelle. Hankkeessa hankitaan tuotantotilojen koneistus. Yrityksen investointituki, budjetti 62 500 € (julkinen tuki 35%), 12/16 pistettä

LEADER

Nouseva
Rannikkoseutu

Yhteys valtakunnallisiin hankkeisiin

Valtakunnalliset hankkeet ja koordinaatiohankkeet eivät juurikaan näy paikallisella tasolla. Niiden hyöty on se, että alueen toimijat saavat erilaisten seminaarien ja koulutuksien kautta tietoa ja työkaluoppaita, mikäli toimijat osaavat oppaita etsiä ja mikäli tilaisuuksia järjestetään Pohjois-Pohjanmaalla. Koordinaatiohankkeet ovat paikallisesta näkökulmasta katsottuna näkyneet enemmän kuin valtakunnalliset hankkeet. Molempien hanketyyppien näkyvyyttä ja tulosten levittämistä tulisi parantaa.

Valtakunnallisten hankkeiden teemoihin liittyviä hankkeita on rahoitettu useita. Matkailuun liittyen on rahoitettu useampia tapahtumia ja investointihankkeita, jotka hyödyttävät paikallisia ihmisiä, mutta toimivat myös matkailullisesti kiinnostavina kohteina. Ilmastoviisaita ratkaisuja maaseudulle (Vilma) - valtakunnallisen hankkeen ja Maaseudun energiayrittäjyys koordinaatiohankkeen teemaan liittyen Norsu on rahoittanut yhden energian tuottamiseen liittyvän toteutettavuustutkimuksen, aurinkolämpöön liittyvän yrityksen investointihankkeen, Älykäs ja energiatehokas maaseutu -kehittämishankkeen ja biomassan hyödyntämismahdollisuuksia energiantuotannossa selvittävän yhteistyöhankkeen.

Teemahankkeet

Rannikkoseudulla tapahtuu -teemahanke (2017) oli Leader-ryhmän ensimmäinen teemahanke. Vuoden 2018 aikana toteutettiin toinen teemahanke HaPa. Molempien teemahankkeiden osalta vuonna 2019 tehtiin viimeiset maksuhakemukset.

Matka-teemahanketta toteutetaan vuosina 2019-2020. Sen aikana toteutetaan 4 ulkomaille suuntautuvaa opintomatkaa, joiden tavoitteena on madaltaa alueen toimijoiden kynnystä kansainvälisyyteen, hakea hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja muualta sekä luoda uusia yhteistyöverkostoja. Ulkomaille suuntautuvien opintomatkojen suunnittelu ja toteutus on paljon työtä vaativaa, joten hakemuksia ei odotettu tähän teemahankkeeseen kovin montaa. Vaativuutensa vuoksi kaikki toteuttajat ovat kokeneita hanketoimijoita. Matka-teemahanke toteuttaa strategian läpäisyperiaatetta Pohjoinen ulottuvuus.

HaPa2: Ensimmäisen Hapa-teemahankkeen suuren kynnyn vuoksi päätettiin rahoittaa HaPa2-teemahanke. Myös tämä teemahanke keskittyy ensimmäisen HaPa-teemahankkeen tavoin yhdistysten harrastusmahdollisuuksia ja palvelutoimintaa lisäävien kone- ja kalustoinvestointien toteuttamiseen. Lisäksi mukaan otettiin toimiltilojen energiatehokkuutta lisäävät hankinnat, kuten ilmalämpöpumput ja aurinkokeräimet. HaPa2 toteuttaa strategian teemoja Hyvä elämä ja Ympäristö. Hakuaika päättyi joulukuussa 2019 ja hakemuksia saapui 53 kpl. Valinnat tehdään vuoden 2020 alussa.

Omat strategiset hankkeet

Yhdistyksen omasta kehiksestä rahoitetut hankkeet tukevat kehittämisstrategian tavoitteiden toteuttamista. Vuoden 2019 aikana käynnissä oli 3 omasta kehiksestä rahoitettua hanketta.

Älykäs ja energiatehokas maaseutu -hankkeen tavoitteena oli selvittää energiaälykkään maaseudun mahdollisuuksia ja lisätä tietoutta uusiutuvien sekä hajautetun energian mahdollisuuksista. Samalla tuettiin Norsun alueen monikulttuurisuustyötä ja kartoitettiin Pyhäjoelle perustettavan ydinvoimalan aluevaikutuksia. Hanketta toteutettiin vuosien 2016-2019 aikana. Hanke päättyi 31.3.2019.

MUN KOOVEE -hankkeen tavoitteena oli tukea alueen asukkaiden ja erilaisten toimijoiden kansainvälistymistä vuosien 2017-2019 aikana. Kansainvälisen toiminnan avulla lisättiin alueen osaamista ja tuotettiin lisäarvoa toimintaan. Kansainvälisen yhteistyön avulla alueen toimijat saivat uusia ideoita ja resursseja kehittää toimintaansa. Lisäksi kansainvälistyminen lisäsi viihtyisyyttä ja suvaitsevuuksia kotiseudulla sekä kasvatti kulttuuritietämystä. Kansainvälistymisessä painotettiin erityisesti nuorten osuutta, koska nuoret on määritelty tärkeäksi painopistealueeksi Leader-ryhmän strategiassa. Vuonna 2019 toteutettiin Nouseva Rannikkoseudun toinen vapaaehtoishanke 'Together for a better environment' yhteistyössä Raahen hanketoiminta ja kehittäminen -yhteyden kanssa. Lisäksi Norsu oli mukana toteuttamassa 'ParticipART' -nuorisovaihtoa yhdessä 7 kansainvälisen organisaation kanssa. Hankkeeseen osallistui 6 eri maata (Suomi, Espanja, Iso-Britannia, Latvia, Portugali, Puola ja Ranska), Hankkeen aikana Espanjassa toteutettuun taideaiheiseen leiriin osallistui 5 nuorta Norsun alueelta. Hanke päättyi 30.9.2019.

SINNE JA TAKAISIN -hankkeen tavoitteena on kansainvälistymisen aktivointi ja kehittäminen. Syyskuussa 2019 alkaneen hankkeen tavoitteena on monikansallinen verkostoituminen ja kumppanuussuhteiden luominen. Loppuvuonna 2019 Nouseva Rannikkoseutu haki ja sai rahoitusta uudelle vapaaehtoishankkeelle, joka toteutetaan kesällä 2020.

Omasta kehiksestä rahoitettujen strategisten hankkeiden lisäksi Nouseva Rannikkoseutu hallinnoi kahta suoraan ELY-keskuksen kehiksestä rahoitettua hanketta, Euroopan solidaarisuusjoukot -ohjelmasta (ESC) rahoitettua vapaaehtoishanketta sekä Interreg Pohjoinen -ohjelmasta rahoitettua esiselvityshanketta.

Viesti! (maaseuturahasto). Hankkeen tavoitteena on tehostaa Leader-ryhmien, ELY-keskuksen ja hanketoimijoiden viestintäosaamista. Viestinnän tavoitteena on varmistaa hankkeiden toteuttamisen ja tulosten näkyvyys paikallisella ja maakunnallisella tasolla. Lisäksi hankkeen tavoitteena on kehittää Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ja Leader-ryhmien verkkoviestintää tasolle, joka palvelee tehokkaammin nykyisiä ja uusia asiakasryhmiä. Hanketta toteutetaan ajalla 1.10.2016-31.3.2020. Hankkeessa avattiin uusi viestintäkanava www.popikki.fi. Uuden viestintäkanavan tarkoitus on keskittää Pohjois-Pohjanmaan maaseuturahaston toimijoiden hankeviestintä samaan paikkaan. Uudella sivustolla tuodaan esille tarinoita onnistuneista hankkeista, kootaan hyviä esimerkkejä ja tiedotetaan tapahtumista.

Toinen hankkeessa avattu viestintäkanava on nuori-soleader.fi, jonka kautta haetaan ja raportoidaan maakunnan 5 Leader-ryhmän Nuoriso Leader -hankkeet.

Vuonna 2019 toteutettiin 11 videotuotantoa, joilla haettiin näkyvyyttä maaseuturahaston hankkeille Pohjois-Pohjanmaalla. Videoita markkinoitiin facebookissa ja ne saavuttivat yhteensä 220 000 katselukertaa. Viestintäkoulutuksia jatkettiin Projektipäälliköt avantoon -tapahtumassa, jossa hanketoimijoita koulutettiin pitchaukseen. Lisäksi koulutettiin Wordpressiä maakunnan Nuoriso Leader toimijoille, jotta he voivat jatkossa päivittää itsestään nuorisoleader.fi sivustoa.

Hankkeessa lähdettiin mukaan valtakunnalliseen Tee Se Suomessa -lähimatkailukampanjaan, jossa kerättiin yli 20 matkailukohdetta maakunnasta. TSS-kampanjaa markkinoitiin 2 kuukautta kesäaikaan potentiaalisille kotimaan matkailijoille. Sisällöntuotantoa jatkettiin normaaliin tapaan popikissa. Sivustolla julkaistiin 32 juttua hankkeista ja 73 hankkeiden toteuttamaa tapahtumaa tai koulutusta. Kaikkia julkaisuja markkinoitiin sosiaalisessa mediassa näkyvyyden lisäämiseksi. Hanke oli mukana toteuttamassa Koillismaan kiertuetta, jossa tutustuttiin maaseuturahastosta rahoitusta saaneisiin kohteisiin.

Vaikuttavuus esiin (maaseuturahasto). Pohjois-Pohjanmaalla on ollut kuluvalle ohjelmakaudella maaseuturahaston hankkeita yli 900 kappaletta, enemmän kuin missään muussa maakunnassa. Hankkeiden vaikuttavuudesta on kuitenkin vain vähän koottua tietoa. Vaikuttavuus esiin -hankkeessa kehitetään malli vaikuttavuustiedon keräämiseen Pohjois-Pohjanmaalla ja luodaan viestintäkampanjoita hankkeiden positiivisesta vaikutuksesta maakunnan elinvoimaisuuteen. Lisäksi hankkeessa lisätään toimijoiden välistä yhteistyötä ja verkostoitumista toimialakohtaisilla kehittäjätapaisilla. Toimialatapaamisten tavoitteena on tukea maakunnallista elinkeinojen kehittämistä jakamalla tutkittua tietoa alasta ja toimialan kehittämisestä sekä jakamalla kokemuksia (hiljaista tietoa) tiedon soveltamisesta kehittämishankkeissa. Hanke toteutetaan Nouseva Rannikkoseudun ja Oulun ammattikorkeakoulun yhteistyönä. Hankkeen toteutusaika on 1.10.2019 - 30.9.2022.

Together for a better environment (ESC). Hankkeessa 4 nuorta eri puolilta Eurooppaa (Espanja, Italia, Itävalta, Ranska) työskenteli vapaaehtoisina 2 kuukauden ajan Raahen hanketoiminta ja kehittäminen -yksikön ylläpitämillä työpajoilla. Lisäksi vapaaehtoiset osallistuivat Raahen Pimiät -tapahtuman järjestelyihin ja toteuttivat siellä kielikahvilatoimintaa. Nouseva Rannikkoseutu toimi hankkeen koordinoivana tahona. Tavoitteena oli lisätä kunnan monikulttuurisuustyötä ja tehdä kansainvälistä vapaaehtoistoimintaa tunnetuksi.

Arctic Cultural Heritage (Interreg Pohjoinen) -esiselvityshankkeen tarkoituksena oli valmistella hanke, jolla luodaan kulttuuriperintötoimijoiden verkosto Pohjois-Pohjanmaan, Lapin, Pohjois-Ruotsin ja Pohjois-Norjan välille. Hankkeessa kartoitettiin verkoston toiminnasta kiinnostuneet tahot (partnerit ja pilotit) varsinaiseen hankkeeseen. Rajat ylittävän kulttuuriperintöverkoston

tavoitteena olisi ollut edistää pohjoisen aineettoman kulttuuriperinnön säilymistä ja kehittää uusia tapoja sen näkyväksi tekemiseen ja hyödyntämiseen yritystoiminnassa, matkailussa, yhteisöjen palvelutuotannossa ja käsityötuotteissa. Esiselvityshanke päättyi 28.2.2019. Varsinaiselle hankkeelle ei saatu rahoitusta.

Nuoriso Leader ja Yhteisö Leader

Kansallisella rahoituksella toimiva tukimuoto on tarkoitettu Norsun toiminta-alueen yhdistysten ja nuorten pieniin projekteihin. Tuki oli vuonna 2019 100-300 euroa per hanke. Rahoitusta myönnettiin esim. tapahtumien järjestämiseen, harrastus- ja kerhövälineiden hankintaan, tutustumismatkoihin ja yhteisten tilojen laitehankintoihin.

Vuonna 2019 rahoitusta myönnettiin 39 hankkeelle, joista nuorten toteuttamia hankkeita oli 23 (**taulukko 3**). Suurin osa nuorten rahoituksesta oli 4H-yritystoimintaa tukevia hankkeita, jotka samalla toivat alueelle uusia palveluja. Muista kuin 4H tai NY-yrityksiin kohdistuvista Nuoriso Leader -projekteista on esimerkkinä pyhäjokisten nuorten ryhmä, joka järjesti paikkakunnan nuorille yhteistä toimintaa toteuttamalla 80-luku teemaisen discon toukokuussa 2019. Nuoriso Leader tuen avulla tapahtumaan hankittiin tarvikkeita ja materiaaleja. Discoilun ohessa tapahtuma tarjosi monipuolista ohjelmaa ja pelejä (mm. Napakymppiohjelman, johon myös yleisö sai osallistua). Lisäksi tapahtumassa järjestettiin mocktailbaari, jolla kannustettiin nuoria päihteettömään illanviettoon. Tapahtumaan osallistui 70 nuorta Pyhäjoelta ja lähialueilta, mikäli ylitti järjestäjien odotukset reilusti. Yhteisen kokemuksen lisäksi tapahtuman tarkoituksena oli myös tehdä varainhankintaa Pyhäjoen nuorten kansainvälistä nuorisovaihtoa varten. Nuorisovaihto Saksaan toteutettiinkin muutama kuukausi tapahtuman jälkeen.

Yhteisö Leader rahoituksella tuetuista hakijoista 7 sai tukea ensimmäisen kerran. Tuella toteutettiin mm. 3 uutta tapahtumaa. Uusi yhdistys Impin Ystävät ry toteutti Alpuassa Raahessa Impin Päivät. Nelipäiväinen kulttuuritapahtuma koostui kuvataideleiristä, teatteleiristä ja iltamista. Ammattilaisten vetämien teatteri- ja kuvataideleiriläisten tuotokset esiteltiin iltamissa. Tapahtumat toteutettiin monen yhdistyksen yhteistyönä. Tapahtumalla lisättiin tietoutta Alpuassa vaikuttaneesta pakinakirjailija Impi Aronahosta (1880-1945) ja tuotiin esiin hänen tekstejä kulttuurin eri muodoin. Iltamat veti tuvan täyteen väkeä. Iltamat ja näytelmätoiminta jatkuvat kylällä.

Taulukko 3. Rahoitetut Nuoriso Leader ja Yhteisö Leader -hankkeet.

hanketyyppi	hankkeita 2019 kpl	rahoitus 2019 euroa	hankkeita yhteensä 2014-2019 kpl	rahoitus yhteensä 2014-2019 euroa
Nuoriso Leader	23	5 900,40	103	33 810,40
Yhteisö Leader	16	4 790	138	55 510,90
yhteensä	39	10 690,40	241	89 321,30

Yhdistyksen muu toiminta

Nouseva Rannikkoseutu palkitsi vuosikokouksessa huhtikuussa 2019 vuoden 2018 maaseudun kehittäjän (Maija Isokääntä, Vihanti), tulokkaan (Jacqueline Aguilera Velásquez, Siikajoki), virkamiehen (Pekka Rajala, Limingan kunta) sekä parhaan Yhteisö Leader-hankkeen (Pyhäjoki MC, Pyhäjoki). Palkinnoilla kannustetaan toimijoita jatkamaan tuloksellista kehittämistyötä.

Vuonna 2019 Norsu aloitti Pikku Leader -rahoituksen suunnittelun myös yrityksille. Ajatuksena on, että pienellä yritysten max 1.000 euron rahoituksella, voitaisiin tukea esimerkiksi yritysten uusia avauksia myynnin ja markkinoinnin saralla sekä tukea pieniä investointeja sivutoimisillekin yrittäjille. Rahoituksen suunnittelua jatketaan vuoden 2020 aikana keräämällä tietoa yritysten tarpeista ja kartoittamalla, mistä yritysten Pikku Leaderiin saataisiin rahoitusta.

1.3. Rahoitettujen hankkeiden vaikutukset

Strategian teeman Hyvä elämä tavoitteena on kylät ja kunnat alueen voimavarana, aktiivinen kulttuuri ja vapaa-aika, toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat ikäihmiset. Tämän teeman tavoitteita kohti on edetty Norsun hallinnomalla Palvelevat kylät -hankkeella, jonka aikana mm. perustettiin Alpualle osuuskunta tuottamaan alueen palveluita, sekä Rannikkoseudulla tapahtuu, HaPa ja HaPa2 -teemahankkeilla, joiden myötä alueelle saatiin pienellä rahoituksella yli sata uutta tapahtumaa ja työpajaa sekä uusia laitehankintoja 64:lle yhdistykselle lisäämään alueen harrastus- ja palvelutoimintaa. Teemahankkeet myös aktivoivat useita uinuvia yhdistyksiä aloittamaan aktiivisen toiminnan uudelleen. Teemaa ovat tukeneet myös useat eri yhteisöjen yleishyödylliset investointi- ja kehittämishankkeet. Yhtenä paikallisesti merkittävänä esimerkkinä voi mainita Kulttuuritalo Päiväkodin Hailuodossa, joka on tuonut vaikuttavan lisän alueen kulttuuri-toimintaan.

Elinvoima teeman tavoitteena on yrittäjyyden tukeminen, elinvoimaa paikallisuudesta, uudet innovaatiot ja sopeutuminen isoihin teollisuushankkeisiin. Vaikuttavin kokonaisuus elinvoiman osalta lienee Raahan alueen matkailullisen vetovoiman nostaminen. Siihen liittyen on rahoitettu useita erilaisia hankkeita ja yrityksiä. Raahan merkisyys ja purjelaiva-aikakauden historia on noussut uuteen merkitykseen mm. Langin Kauppahuoneen historiallisen kahvila- ja majoitusmiljöön, MeriRaahan saaristeilyjen, Pikkulahden Palvelujen aktiviteettien, Pooki

Flakkaa -tapahtuman ja purjelaiva Fiian kunnostuksen myötä. Matkailun nosteessa on ollut mukana myös SF-Caravan Lohenpyrstön alueen kehittäminen. Tyrnävän alueella on puolestaan luotu kunnan yrittäjien oma brändi Tyrnävä tarjottimelle -hankkeessa. Useilla erilaisilla yritysryhmähankkeilla on luotu uusia palveluja niin paikallisille kuin matkailijoillekin. Panostaminen matkailua tukeviin hankkeisiin näkyy mm. kohteiden pääsynä Visit Finlandin oppaisiin.

Ympäristö teeman alla on toteutettu useita erilaisia bioenergian höydyntämiseen liittyviä hankkeita sekä panostettu uusiutuvaan energiaan. Teeman hankkeissa on jalkautettu metsätietoutta nuorten pariin sekä lisätty arboritumin kiinnostavuutta ja tunnettuutta digitalisaation mahdollistamin keinoin. Lisäksi on kehitetty alueen luonnon tuotteiden hyödyntämistä yritystoiminnassa sekä tuettu rakennetun kulttuuriympäristön arvostusta ja kunnossapitoa.

Nuoret teeman alla on tuettu mm. lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia sekä 4H-yrittäjyyttä lisääviä hankkeita. Leader-ryhmän hallinnoimissa MUN KOOVEE- ja Sinne ja takaisin- hankkeissa puolestaan tuodaan kansainvälisyys paremmin nuorten ulottuville. Omien strategisten kv-hankkeiden myötä Opetushallitus hyväksyi Norsun eurooppalaiseen vapaaehtoispalveluun koordinoivaksi tahoksi. Vastaavaa toimintaa ei ole alueella ollut aikaisemmin. Tämän jälkeen Norsu on hallinnoinut kahta vapaaehtoishanketta sekä osallistunut yhteen nuorisovaihtoon kumppanina.

2. LEADER-RYHMÄN TOIMINTA JA LAATUTYÖ

Aktivointi-, viestintä- ja koulutustoimet

Ohjelmakaudella 2014-2020 toimintaraha jaetaan toimintaan ja aktivointiin. Toimintaosio sisältää hallinnollisen työn ja aktivointi on tiedottamista, verkostoitumista ja hankeideoiden sparraamista. Aktivoinnin osuus toimintarahalla tehdystä työstä oli lähes puolet vuonna 2019. Aktivointityön ansiosta maaseuturahaston tuen hakijoista 77 % oli uusia hakijoita.

Tiedottaminen. Ohjelmakauden rahoitusmahdollisuuksista ja onnistuneista hanke-esimerkeistä tiedotettiin eri kanavien kautta. Sosiaalisen median rooli on ajankohtaisen tiedotuksen ja aktivoinnin osalta suuri. Nettisivuilla taas on enemmän pysyväisluonteista tietoa sekä ohjeistusta. Nuorten aktivointiin käytetään myös Instagramia. Tietoa on jaettu kuntavierailujen, hanke- ja yritysiltöjen

LEADER

Nouseva
Rannikkoseutu

sekä vuosikokouksen yhteydessä. Vuonna 2019 julkaistiin 2 lehdistötiedotetta ja yksi sähköinen jäsenkirje. Toiminnasta tiedotettiin paikallislehdille ja lehtijuttuja yhdistyksestä ja sen rahoittamista hankkeista julkaistiin lähes sata. Nettisivuilla on ollut yli 17.000 kävijää ja somekanavilla on yli 600 seuraajaa.

Koulutus- ja aktivointitilaisuudet. Koulutuksien ja aktivointitilaisuuksien osalta on pyritty tukeutumaan mahdollisimman paljon muiden järjestämiin tilaisuuksiin, koska siten tietoa saadaan jaettua useammassa yhteydessä ja laajemmalle joukolle toimijoita. Omien strategisten hankkeiden myötä itse järjestettyjen tilaisuuksien määrä on ollut kasvussa. Vuonna 2019 Leader-ryhmän henkilöstö oli kertomassa rahoitus- ja toimintamahdollisuuksista 20 muiden järjestämässä tilaisuudessa, joihin osallistui 325 henkilöä. Yhdistyksen itse järjestämiä tilaisuuksia oli 20 ja niihin osallistui 284 henkilöä. Lisäksi asiakkaita neuvottiin kasvokkain toimistolla useita kymmeniä kertoja sekä puhelimitse ja sähköpostitse satoja kertoja.

Toiminnan onnistumisia ja ongelmia

Monialaisen yhteistyöverkoston rakentamista on jatkettu ja sen tuloksena Nouseva Rannikkoseudun ja Leader-toiminnan näkyvyys toiminta-alueella on tasaisesti kasvanut. Samalla Leader-ryhmän oma tietämys toimijoista ja kehittämistarpeista on lisääntynyt entisestään. Tällä on ollut suuri merkitys uusien hankkeiden ja yhteistyökuvioita käynnistettäessä.

Nuoriso Leader ja Yhteisö Leader -rahoituksen kysyntä on ollut kohtuullisen tasaista ja alueen toimijat osaavat hyödyntää sitä hyvin. Vuonna 2017 kysyntä oli jo niin suurta, että rahoitus loppui syksyllä ja tilanteen myötä maksimituen määrää laskettiin 500 eurosta 300 euroon. Sidosryhmäkyselyissä tuen ylärajaa on kuitenkin toivottu nostettavan takaisin 500 euroon ja tämä muutos toteutetaan vuoden 2020 alussa. Keväällä 2018 Nouseva Rannikkoseutu perusti nuorisotyöryhmän, joka koostuu alueen 13-25 vuotiaista nuorista. Työryhmän tehtävänä on päättää Nuoriso Leader rahoituksesta sekä tuoda lisää nuorten näkökulmaa paikalliseen kehittämiseen.

Nuoriso ja Yhteisö Leader- rahoituksella sekä teema-hankkeiden avulla on onnistuttu tuomaan hankerahoitus pienten toimijoiden ulottuville ruohonjuuritasolle. Maa-seuraturahaston rahoituksen saajista yli puolet oli uusia hakijoita ja teemahankkeissa uusia toimijoita on lähes 80 %. Nuoriso Leaderin saajista lähes kaikki ja Yhteisö Leaderin saajista vajaa puolet ovat uusia hakijoita. Nuoriso Leaderin osalta kaikki hakijat ja toimintaa osallistuvat henkilöt ovat alle 29 -vuotiaita.

Kv-työ käynnistyi vuonna 2017 Norsun strategisen MUN KOOVEE -hankkeen myötä. Opetushallitus hyväksyi Nouseva Rannikkoseutu ry:n Erasmus+ Youth in Action -ohjelman eurooppalaiseen vapaaehtoispalveluun lähettäväksi, vastaanottavaksi ja koordinoivaksi tahoksi. Vastaavaa toimintaa ei ole alueella ollut aikaisemmin. Syksyllä 2019 toteutettiin toinen vapaaehtoishanke Raahessa ja nuorisovaihtohanke kuuden eri EU-maan kanssa. Vapaaehtois- ja nuorisovaihtohankkeisiin on

useita uusia suunnitelmia vireillä. Suunnitteilla on myös vapaaehtoisten työleirejä ja opintomatkoja ystävyyskylä- etsintään eri kyläyhdistysten kanssa. MUN KOOVEE -hankkeen jälkeen kv-työtä on jatkettu Sinne ja takaisin -hankkeen avulla.

Suurimmat toiminnalliset haasteet liittyivät edelleen sähköisen asiointijärjestelmän ongelmiin ja keskeneräisyyteen. Katso-tunnistuksen käyttö tuntuu monesti olevan erityisesti yhdistyksille eniten ongelmia tuottava osa prosessissa. Itsessään Hyrrä-järjestelmä toimii jo kohtuullisen hyvin, joskin senkin käytön uudet hakijat kokevat hankalaksi. Yhteiskunnallisiin rakenteisiin liittyvänä ongelmana näkyy yhdistystoimintaan aktiivisesti osallistuvien henkilöiden vähentyminen ja aktiivisten uupuminen. Useat alueen yhdistykset ovat ilmaisseet huolensa siitä, että tekeminen kasaantuu yhä harvempien harteille. Kuitenkin samaan aikaan julkinen sektori odottaa kolmannelta sektorilta isoja panostuksia alueiden palvelutoimintaan ja tapahtumatuotantoon. Lähiaikoina onkin välttämätöntä löytää uusia toimintatapoja ja ansaintakeinoja yhdistysten ja kuntien yhteistyönä. Vastikkeettoman palvelutuotannon aika alkaa olla ohitse. Jotta yhdistykset pystyvät jatkossakin tuottamaan palveluja ja vapaaehtoisia löytyy, on siitä työstä myös saatava toiminnallista tai rahallista vastiketta yhdistykselle. Yhdistykset voisivat vapaaehtoistoiminnan rinnalle perustaa esimerkiksi osuuskuntia ja tuottaa sitä kautta tehokkaammin myös maksullisia palveluja, mikäli niiden tuottamiseen on resursseja ja intoa.

Laatutyö

Nouseva Rannikkoseutu ry:n laatukäsikirja on valmistunut vuonna 2014 ja sitä on päivitetty aina muutaman vuoden välein tarpeiden mukaisesti (mm. tietosuoja-päivitykset). Laatukäsikirja on aktiivisessa käytössä käytännön työn tukena. Laatukäsikirjan lisäksi yhdistyksellä on erillinen henkilöstösuunnitelma, jota päivitetään vuosittain. Vuoden 2019 syksyllä hyväksyttiin myös yhdistyksen etätösopimus. Vuonna 2018 toteutettiin vertaisauditointi Jokivarsikumppaneiden kanssa ja sen aikana tehdyt kehittämissuosittelut on toteutettu vuonna 2019. Loppuvuodesta 2019 oli mahdollisuus etsiä uusi vertaisauditointikumppani ja vertaisauditointia jatketaan vuonna 2020 Peräpohjolan Kehityksen kanssa. Leader-laatutyön tarkoituksena on vahvistaa sekä ryhmien hallitusten sitoutumista ja ryhmien roolia vahvoina paikallisen kehittämisen asiantuntijoina kuin myös selkeyttää rajapintaa ELY-keskuksiin. Laatutyön vertaisauditointi mahdollistaa vertaisoppimisen ja ryhmien välisen sparraamisen.

Laatutyöhön liittyen Leader-ryhmä käy vuosittain kahdenvälisen keskustelun ELY-keskuksen kanssa samoin kuin kehityskeskustelut henkilöstön kanssa. Kahdenvälisen keskustelujen tuloksena on aloitettu vuosittaiset ELYn ja Leader-ryhmien puheenjohtajiston tapaamiset, kehitetty ELYn ja Leader-ryhmien yhteistä viestintää, tehty maksatuspuolelle koulutuswebinaari sekä lisätty ELYn osallistumista Leader-ryhmän hallituksen kokouksiin. Seuraaviksi toimenpiteiksi on sovittu uuden ohjel-

LEADER

Nouseva
Rannikkoseutu

makauden yhteensovittusten tekeminen sekä asiakkaiden puolesta käytävät suorat yhteydenotot eri rahoittajien kesken, mikäli hankkeiden katsotaan sopivan paremmin toisen tahon rahoittamiseksi. Lisäksi asiakkaiden suuntaan tapahtuvaa viestintää parannetaan edelleen (tiedon saavutettavuus, hankeslangin välttäminen, hankkeiden ohjeistus mm. nettisivuilla). Jatkossa toteutetaan myös enemmän koulutuksia (rahoitus, maksatus) yhteistyössä. Kahdenvälisen keskusteluiden jatkaminen nähdään tärkeänä.

Norsun henkilöstö on osallistunut useisiin verkostopalveluiden ja Ruokaviraston koulutuksiin vuoden aikana. Eri-tyisen positiivisena on otettu vastaan mahdollisuus osallistua moniin koulutuksiin ja seminaareihin netin välityksellä. Tämä säästää sekä aikaa että rahaa ja osa tilaisuuksista olisi jäänyt kokonaan väliin ilman etäosallistumismahdollisuutta. Alueen toimijoille on tarjottu koulutusta rahoituksesta, kansainvälistymismahdollisuuksista, osuuskuntatoiminnasta sekä viestinnästä. Vuoden 2019 lopulla pidettiin myös ensimmäinen yritystuki-info englanniksi. Englanninkieliselle tiedotus- ja ohjeistusmateriaalille on tällä hetkellä alueen kansainvälistymisen myötä suuri tarve, eikä sitä juurikaan löydy valtakunnallisesti tehtynä. Tulevalle ohjelmakaudelle olisikin tärkeä saada myös englanninkieliset ohjeistukset Ruokaviraston toimesta ja myös tiedotusmateriaalia muilla kuin virallisilla kielillä olisi järkevää tuottaa yhteisesti.

ELY-keskus ja Norsu järjestivät talvella 2017 yhteisen maksatuskoulutuksen, johon osallistui 38 % käynnissä olevista hankkeista. Maksatuskoulutuksia olisi hyvä järjestää vuosittain, mutta toistaiseksi siihen ei ole löydetty resursseja, vaan asiakkaita on neuvottu henkilökohtaisesti aina tarpeen tullen. Uusille hallituksen jäsenille järjestettiin koulutusta yhdistyksen toiminnasta ja tukimahdollisuuksista.

Arviointi

Nouseva Rannikkoseutu ry:n toiminnan vaikuttavuutta tarkastellaan ulkoisen ja sisäisen arvioinnin kautta, jotka antavat tietoa siitä, miten hyvin toiminnassa on onnistuttu.

Sisäinen arviointi on jatkuva prosessi. Laadullisia ja määrällisiä mittareita tarkastellaan vuosittain vuosiraportissa ja hallituksen kanssa pidettävillä strategiapäivillä. Pari kertaa ohjelmakaudessa strategiapäiville kutsutaan myös alueen kuntien edustajat. Vuonna 2017 ja 2019 hallituksen jäsenet arvioivat mm. hallitustyöskentelyä ja strategian toteutumista itsearviointi-kyselyn avulla. Vuonna 2019 toteutettiin asiakastytyväisyyskysely hanke- ja yritystukien saajille sekä sidosryhmäkysely muille tahoille. Tärkeimpiä havaintoja olivat, että Norsun asiakaspalveluun oltiin tyytyväisiä ja 100 % vastaajista suosittelisi Leader-rahoitusta myös muille. Yrittäjistä yli 95 % koki Leader-rahoituksen lisänneen motivaatiota yrittäjänä toimimiseen. Tämä osoittaa, että Leader-tuella on muitakin huomattavia vaikutuksia kuin pelkkä rahoituksen saaminen. Hankalimmiksi asioiksi tuensaajat kokivat sähköisen asioinnin sekä pitkät käsittelyajat. Sidosryhmäkyselyyn vastanneet näkivät Norsun toiminnan

alueella erittäin tarpeellisenä. Norsu nähtiin kiinteänä osana aluekehityksen työkalupakkia, tärkeänä verkostojana, yhteistyökumppanina ja kannustajana. Tiedottamisessa ja byrokratian vähentämisessä nähtiin kehittämistarpeita.

Ulkoista arviointia tehdään Leader-ryhmien välisenä vertaisarviointina. Arviointi liittyy kiinteästi laatuajatteluun ja sen tarkoituksena on sekä ohjata että tarvittaessa muuttaa ryhmän toimintaa haluttuun suuntaan. Vertaisarviointi toteutettiin vuonna 2018 Varsinais-Suomen Jokivar-sikumppaneiden kanssa ja vuonna 2020 vertaisauditointia jatketaan Peräpohjolan Kehityksen kanssa.

3. LEADER-RYHMÄ ALUEENSA KEHITTÄJÄNÄ

Yhteistyöverkostot

Vakiintuneita käytäntöjä ja yhteistyötä on jatkettu Oulun ja Raahen seudun yrityspalveluiden sekä alueen kuntien yritysneuvojen ja kehittämispäälliköiden kanssa. Nouseva Rannikkoseutu on mukana Raahen Seutu YPP:ssä, jossa seudulliset yritysten kehittäjäorganisaatiot verkostoituvat ja yhteensovittavat yrittäjille suunnattavia palvelujaan. Leader-ryhmä on mukana myös Raahen seudun mikroyrittäjien ydinryhmässä, jota vetää Raahen Seudun Kehitys.

Vuonna 2019 kuntien kehittämishenkilöiden ja Norsun muodostaman Superkunnat -työryhmän tapaamiset harvenivat, koska kuntien yhteiset hankkeet päättyivät. Tapaamisia tullaan vuonna 2020 jatkamaan ainakin Norsun tulevaisuuden suunnittelun osalta ja myös muita yhteisiä teemoja tulisi tapaamisiin löytää. Tapaamiset ovat olleet tärkeitä, koska niissä kuntien kehittämistarpeet ovat tulleet tehokkaasti Leader-ryhmän tietoon. Nouseva Rannikkoseutu toimii aktiivisesti alueen kylien kanssa. Yhdistys on Syty:n jäsen. Uutena yhteistyökumppanina vuodesta 2018 yhdistysten aktiivoinnissa on ollut Pohjois-Pohjanmaan sosiaali- ja terveysturvayhdistyksen Järjestörakenne -hanke. Hankkeen tavoitteena on tukea yhdistyksiä maakuntauudistuksen muutosvaiheissa sekä edistää järjestöyhdistyksen henkilöiden nimeämistä ja yhteistyöasiakirjojen laatimista alueen kuntiin.

Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmät ja ELY-keskus koostuvat muutaman kerran vuodessa pohtimaan asioita isommalla kokoonpanolla Y&H-pöytä tapaamisiin. Osa tapaamisista toteutetaan kasvokkain ja osa verkkotapaamisina. Lähes viikoittain ollaan yhteydessä ELY-keskuksen virkailijoiden kanssa prosessien sujuvoittamiseksi ja yhteisten näkemysten aikaansaamiseksi. Uutena toimintana on aloitettu vuosittaiset ELYn sekä Leader-ryhmien toiminnanjohtajien ja puheenjohtajiston tapaamiset. Pohjois-Pohjanmaan Leader-ryhmien välistä yhteistyötä tehdään mm. kaksi kertaa vuodessa olevien yhteistapaamisten yhteydessä sekä säännöllisesti nuoriso- ja Nuoriso Leader -asioissa.

Yksi yhteistyön paikka on Pohjois-Pohjanmaalla toimiva Maaseutufoorumi, joka ei 2019 aikana kokoontunut kertaakaan. Monialaisen verkoston tavoitteena on parantaa maaseudun näkyvyyttä, edesauttaa maaseudun eteen tehtävää kehitystyötä ja osallistua maaseutuaiheeseen

keskusteluun. Nouseva Rannikkoseudun ja muiden maakunnan Leader-ryhmien ohella verkostoon kuuluivat mm. Oulun yliopisto, Luonnonvarakeskus, ProAgria, 4H-piiri, Maaseudun Sivustysliitto, ELY-keskus ja Pohjois-Pohjanmaan Kylät ry.

Leader-ryhmän rooli alueensa kehittäjänä on toimia linkkinä eri verkostojen välillä. Leader-ryhmälle kertyy paljon tietoa eri alojen ja alueiden tarpeista, haasteista ja ratkaisuista. Leader-ryhmä toimii alueensa kuntien yhdistäjänä, kuntien ja yhdistysten välisen yhteistyön edistäjänä ja eri yhdistysten ja yritysten verkottajana niin omalla alueellaan kuin valtakunnallisestikin. Leader-toiminnan myötä on luotu useampia eri yhdistysten ja yritysten yhteistyöverkostoja. Myös alueen kuntien yhteistyö on lisääntynyt ilahduttavasti.

Uusimpana yhteistyökumppanina toimii Oulun ammattikorkeakoulu, jonka kanssa toteutetaan yhteistä maakunnallista Vaikuttavuus esiin -hanketta. Omissa strategisissa kv-hankkeissa MUN KOOVEE ja Sinne ja takaisin on luotu useita uusia verkostoja alueen nuorisotoimijoiden, oppilaitosten ja yhdistysten kanssa sekä löydetty uusia kansainvälisiä kumppaneita ympäri Eurooppaa. Nämä verkostot ovat myös alueen muiden toimijoiden käytettävissä.

Tulevaisuustyöpajat

Marras-joulukuussa 2019 Nouseva Rannikkoseutu kutsui kuntapäätäjää, viranhaltijoita ja luottamushenkilöitä, mikroyrittäjiä sekä yhdistysten ja nuorten edustajia yhteisiin tulevaisuustyöpajoihin. Pajoihin osallistui myös alueella toimivien kehittämishankkeiden vetäjiä. Pajat pidettiin Pyhäjoella, Siikajoella ja Limingassa. Pajoissa kartoitettiin rannikkoseudun alueen mahdollisuuksia ja heikkouksia, joiden hyödyntämiseen ja torjumiseen pitäisi kiinnittää erityistä huomiota. Pajoissa nousi esille mm. matkailun kehittäminen, yhdistysten voimavarojen turvaaminen, nuorten osallistaminen ja harrastusmahdollisuuksien turvaaminen sekä yritys yhteistyön lisääminen. Pajoissa saatiin paljon arvokasta tietoa myös Leader-ryhmän käytäntöjen kehittämiseen (mm. viestintä, pienten rahoitusmuotojen kehittäminen). Pajoihin osallistui 42 henkilöä. Kuntakohtaiset pajat jatkuvat 2020.

4. TAVOITTEET SEURAAVALLE VUODELLE

Vuonna 2020 Nouseva Rannikkoseutu ry:ssä jatketaan Elinvoimaa paikallisuudesta kehittämissuunnitelman mukaisesti alueellista aktiivointia ja strategista kehittämistä sekä yhteistyötä eri toimijoiden kanssa. Vuoden aikana jatketaan 2019 aloitettua toiminnan arviointia ja uuden ohjelmakauden valmistelua.

Uuden ohjelmakauden valmistelua jatketaan kuntakohtaisilla tulevaisuustyöpajoilla, hallitustyöpajalla sekä muilla tarvittavilla työpajoilla ja osallistamiskeinoilla. Tulevaisuuden suunnittelu pyritään ottamaan mukaan jokaiseen Norsun järjestämään tilaisuuteen vuoden 2020 aikana. Varsinainen strategian kirjoittaminen tehdään toimihenkilöiden toimesta, mutta alueen toimijoita osal-

listetaan valmistelutyöhön mahdollisimman laajasti. Leader-ryhmien ensimmäisen hakuvaiheen hakemus tulee toimittaa ministeriölle arviolta syyskuun 2020 loppuun mennessä. Ensimmäisen vaiheen hakemuksessa tulee olla mukana tarveanalyysi, dynaaminen verkostoanalyysi sekä alueen kuntien aluesitoumukset. Toinen hakuvaihe toteutetaan vasta vuoden 2021 puolella, jolloin pitää olla varsinainen strategia valmiina sekä kuntien kunnatarhasitoumukset. Uuden ohjelmakauden strategian valmistelu on vuoden 2020 tärkein tehtävä toiminnan jatkuvuuden ja mahdollisimman ison rahoituskehityksen saamisen kannalta.

Helmikuun 2020 puolivälissä olevan tiedon mukaan ohjelmakauden 2014-2020 rahoitus tulee sitoa vuoden 2020 aikana. Tämä aiheuttaa tiettyjä haasteita, koska lisäkehityksiin viivästyneen jakamisen vuoksi rahoitusta on vielä käytettävissä kohtuullisen paljon. Toiveita on kuitenkin siitä, että tämän ohjelmakauden varoja voisi mahdollisesti sitoa vielä vuoden 2021 puolella, mikä antaisi paremman lähtökohdan mahdollisimman laadukkaiden hankkeiden rahoittamiseen. Rahoitusta on vuoden 2020 aikana käytettävissä noin 650.000 euroa ja lisäksi toivottavasti myös vajaana toteutuneiden hankkeiden varoja pystytään palauttamaan uudelleen käytettäväksi.

Vuoden 2020 aikana on käynnissä ainakin 2 teemahanketta (Matka ja HaPa2). Keväällä 2020 käynnistetään mahdollisesti vielä haku HaPa3-teemahankkeeseen, jonka sisältö on vastaava kuin HaPa2 -teemahankkeessa. Investointiteemahankkeiden kysyntä on ollut erittäin runsasta ja niiden avulla pystytään rahoittamaan kymmenien yhdistysten pieniä, tarpeellisia ja vaikuttavia hankintoja.

SINNE JA TAKAISIN -hankkeessa jatketaan alueen toimijoiden kansainvälistymisen tukemista. Tavoitteena on tehostetun aktiivoinnin kautta monikansallinen verkostoituminen ja uusien kumppanuussuhteiden luominen. Kv-toiminnan tarkoitus on tarjota kansainvälisyyskokemuksia mahdollisimman monelle. Vahvoja teemoja ovat mm. nuorten osallistuminen alueen kehittämiseen. Tavoitteena on toteuttaa lisää esimerkiksi vapaaehtoistoiminnan hankkeita. Lisäksi järjestetään erilaisia tapahtumia ja info-tilaisuuksia kv-työn edistämiseksi. Opintomatkoja järjestetään alueen tarpeiden mukaan. Työn alla on mm. kumppaninhaku matkan toteuttaminen Viroon ystävyyskylien etsimiseksi Norsun alueen kylätoimijoille sekä Leader-ryhmän hallituksen opintomatka Brysseliin. Hanke päättyy joulukuussa 2020.

Viesti!-hankkeessa toteutetaan vuonna 2020 vielä muutamia toimenpiteitä. Hanketoimijoille järjestetään 2 Facebook markkinoinnin perusteet -koulutusta. Lisäksi tullaan järjestämään 3 Teams -koulutusta ELY-keskuksen ja Leaderin toimihenkilöille (Kempele, Ylivieska, Kuusamo). Yritysryhmästä toteutetaan vähän isompi video- tuotio, jossa käydään kuvaamassa 3 yrittäjää erikseen sekä hankkeen hallinnoijaa Eläinavusteisen toiminnan seminaarin yhteydessä. Maaseutu.fi sivustolle kootaan kuvapankki maakunnan toimijoiden yleiseen käyt-

töön. Popikki sivuston muutostarpeet kartoitetaan ja tarvittavat muutokset toteutetaan ennen hankkeen päättymistä 31.3.2020.

Vaikuttavuus esiin -hankkeessa lähdetään vuonna 2020 kartoittamaan maaseuturahaston (Pohjois-Pohjanmaa) hankkeista saatavia tietoja. Tarkoitus on selvittää, mitä tietoa hankkeiden tuloksista ja vaikutuksista on saatavilla ja kuinka niitä olisi järkevä tulevaisuudessa kerätä. Hankkeessa toteutetaan useita verkostoitumistilaisuuksia, joiden tarkoitus on lisätä toimijoiden välistä yhteistyötä ja edistää ns. hiljaisen tiedon kulkua. Teemoja näille tilaisuuksille ovat ainakin Ilmastoteot maaseudulla, Maaseudun nuoret, ELY+Leader yhteistyö ja lukuisia pienempiä ns. aamukahvitilaisuuksia. Kun päätyneistä hankkeista saadaan analysoitua tietoja, jotka voimme muuttaa vaikuttavuustiedoksi, toteutetaan erilaisia viestintäkampanjoita hankkeiden vaikuttavuudesta.

Vertaisauditointi toteutetaan kevään ja kesän 2020 aikana Peräpohjolan Kehityksen kanssa. Heidän työntekijänsä ja hallituksensa tulevat opintomatalle Norsun alueelle huhtikuussa ja varsinaiset vertaisauditointikäynnit toteutetaan heidän alueellaan huhtikuussa ja Norsun alueella kesäkuussa.

Nouseva Rannikkoseudun työntekijöiden osalta on 2020 aikana muutoksia siten, että vakituinen toiminnanjohtaja on opintovapaalla 31.10.2020 saakka. Taloussuunnittelija toimii sen ajan vs. toiminnanjohtajana ja kyläkehittäjä hänen työparinaan Leader-työn perustoiminnassa.

5. YHDISTYS JA SEN RESURSSIT

Yhdistyksen säännöissä ei ole tapahtunut muutoksia. Yhdistyksen taloustilanne on hyvä. Sisäisestä laskennasta vastaa alan ammattilainen ja kirjanpito ja palkanlaskenta on ulkoistettu Tilitoimisto Simo Salonen Oy:lle.

Jäsenet. Vuonna 2019 yhdistyksellä oli maksavia jäseniä 293 kpl, joista henkilöjäseniä 178 (naisia 104 ja miehiä 74) ja yhteisöjäseniä (organisaatiot) 115. Jäsenetuna oli Yhteisö- ja Nuoriso Leader-tukimahdollisuus ja 1-2 kertaa vuodessa ilmestynyt sähköinen jäsentiedote. Jäsenmäärä lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna 26 jäsenellä.

Ongelmana jäsenhankinnassa on, ettei jäsenetuja juurikaan ole, vaan toimijat saavat pääosin yhdistykseltä samat palvelut ovat he jäseniä tai eivät. Suuri jäsenmäärä ei ole yhdistyksen oma tavoite, koska se ei tuo lisäarvoa toimintaan. Paikalliset toimijat osallistuvat kehittämiseen riippumatta heidän jäsenstatuksesta.

Henkilöstö. Nouseva Rannikkoseudun henkilöstö koostuu eri alojen ammattilaisista, joilla on hyvä motivaatio ja kehittämisote työhönsä. Vakituksia työntekijöitä ovat toiminnanjohtaja, taloussuunnittelija ja kyläkehittäjä, joiden palkka tulee pääasiassa hallintoon ja aktivointiin tarkoitettu toimintarahasta. Muut työntekijät ovat joko vakituisissa tai määräaikaisissa työsuhteissa ja he työskentelevät pääasiassa omissa strategisissa hankkeissa. Henkilöstön vaihtuvuus on vähäistä, mikä kertoo henkilöstön sitoutumisesta alueen kehittämiseen.

toiminnanjohtaja Soila Nyman	15.8.2005 alkaen (<i>opintovapaalla 1.8.2019-31.10.2020</i>)
taloussuunnittelija Riikka Hautala	1.11.2011 alkaen (<i>vs. toiminnanjohtaja 11.6.2019-31.10.2020</i>)
kyläkehittäjä Nina Kurunlahti*	7.1.2009 alkaen
viestinnän kehittäjä Harri Kontio**	13.8.2012 alkaen
kv-koordinaattori Erja Simuna***	29.5.2017 alkaen

* Strategiset kehittämishankkeet ja toimintaraha

** Tiedotushankkeet

*** Kv-hankkeet

Nuorisotyöryhmä. Yhdistyksen nuorisotyöryhmään kuului 2019 kymmenen nuorta 6 kunnasta (Liminka, Lumijoki, Pyhäjoki, Raahe, Siikajoki ja Tyrnävä). Myös Hailuodon edustaja valittiin mukaan, mutta hän ei lopulta pystynyt osallistumaan toimintaan. Ryhmän kokoonpano säilyi samana, ainoastaan Siikajoen edustaja vaihtui toimintavuoden aikana. Nuorisotyöryhmä piti vuoden aikana yhden suunnittelutapaamisen kasvotusten ja 6 verkkokokousta. Nuorisotyöryhmän tehtävänä on tehdä päätökset Nuoriso Leader -hakemuksiin ja tuoda nuorten näkökulmaa paikalliseen kehittämiseen.

Hallitus. Sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 25.4.2019 Tyrnävällä. Tilintarkastajaksi valittiin HT Ilkka Kiviniemi ja toiminnantarkastajaksi Liisa Hiltunen. Varatilintarkastajaksi valittiin HT Anne Karppinen-Salonpää ja varatoiminnantarkastajaksi Minna Luoma. Leader-ryhmän hallitus kokoontui 2019 viisi kertaa. Hallitus käsitteli hankehakemuksia, teki rahoituslinjauksia ja ohjasi Leader-ryhmän strategista toimintaa. Hallituksen jäsenet toimivat edustamiensa alueiden toimijoiden ja Leader-ryhmän yhteishenkilöinä.

Hallituksen jäsenet ja varajäsenet vuonna 2019:

Julkisen tahon edustajat

Kari Ylönen, Liminka (pj.) - *vara: Mari Viljas, Liminka*
Eino Jakkula, Lumijoki - *vara: Jaana Ollakka, Lumijoki*
Riikka Kylmäoja (vara pj.), Pyhäjoki - *vara: Matti Soronen, Pyhäjoki*
Esa Saarela, Tyrnävä - *vara: Emilia Myllyoja, Tyrnävä*
Leo Sauvola, Hailuoto - *vara: Kalevi Tönkyrä, Hailuoto*

Yhdistysten ja yrittäjien edustajat

Pia Hentunen, Tyrnävä - *vara: Hannele Heikkilä-Tuomaala, Tyrnävä*
Kirsi Kivioja, Siikajoki - *vara: Antti Mathlin, Siikajoki*
Eero Lukkarila, Raahe - *vara: Seija Lepistö, Raahe*
Elli Yypänaho, Raahe - *vara: Timo Rankinen, Raahe*

Yksityishenkilöt

Erkki Kotila, Raahe - *vara: Maija Isokääntä, Raahe*
Jouni Leinonen, Raahe - *vara: Jukka Mämmelä, Raahe*
Peppiina Myllynen, Lumijoki (nuorisojäsen) - *vara: Emmiina Myllynen, Lumijoki (nuorisojäsen)*
Riikka Pesämaa, Liminka - *vara: Aki Keisu, Liminka*
Eila Skarped, Siikajoki - *vara: Toini Törmälä, Siikajoki*